

Genderanalyse van de resultaten van de regionale en Europese verkiezingen van 7 juni 2009

Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen kijkt steeds met belangstelling uit naar de resultaten van de verkiezingen. Sinds 1995 is het aantal vrouwelijke verkozenen voor de regionale parlementen stelselmatig toegenomen. Heeft deze toename zich bij de regionale en Europese verkiezingen van 7 juni verdergezet?

De regels met betrekking tot de samenstelling van de kieslijsten zijn niet fundamenteel gewijzigd sinds de laatste regionale en Europese verkiezingen van 13 juni 2004. In navolging van de pariteitswetten van 2002 moesten de lijsten ook toen al evenveel mannelijke als vrouwelijke kandidaten tellen. Maar, terwijl in 2004 de eerste drie plaatsen niet door personen van hetzelfde geslacht mochten worden ingevuld, dienden voor de verkiezingen die afgelopen zondag plaatsvonden de eerste twee plaatsen op elke lijst te worden verdeeld onder een man en een vrouw.

Door het feit dat de regels niet zijn gewijzigd, kan de evolutie ten opzichte van 2004 duidelijk in kaart worden gebracht.

'Vrouwvriendelijke' parlementen

Bij de stembusgang van 7 juni is het aantal vrouwelijke verkozenen overal toegenomen, met uitzondering evenwel van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement. Het meest spectaculair is de toename voor het Waals Parlement, waar het aantal vrouwelijke verkozenen stijgt van 18.7% in 2004 naar 34.7% afgelopen zondag. Het Waals Parlement heeft kleinere kieskringen en dus zijn er per partij minder zetels te winnen. Traditioneel worden daarom minder vrouwen verkozen. De huidige toename is dan ook onder andere toe te schrijven aan de verplichting om tenminste op de tweede positie een vrouw te plaatsen.

Ook al ligt het aantal vrouwelijke verkozenen in het Brussels Hoofdstedelijk Parlement met 43.8% lager dan in 2004 (46%), het blijft de meest 'vrouwvriendelijke' assemblee. Ook hier ligt de verklaring weer in de omvang van de (Franstalige) kieskring.

In het Vlaams Parlement steeg het aantal vrouwelijke verkozenen van 32.3% in 2004 naar 41.1% afgelopen zondag; in het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap van 24% (2004) naar 32% (2009). In het Europees Parlement is de toename minder groot, van 29.2% (2004) naar 31.8%. Deze gegevens bevestigen opnieuw dat vrouwen gemakkelijker verkozen geraken in parlementen met grote kieskringen.

Meer vrouwelijke lijsttrekkers – meer vrouwen verkozen

Met uitzondering van het Brussels Hoofdstedelijk Parlement is het aantal vrouwelijke lijsttrekkers toegenomen in vergelijking met 2004. Voor het Vlaams Parlement waren er zondag 23.3% vrouwelijke lijsttrekkers (tegenover 16.1% in 2004); voor het Waals Parlement 19.2% (tegenover 12.5% in 2004); voor het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap 33% (tegenover 0% in 2004); en voor het Europees Parlement 38.5% (tegenover 20% in 2004). Deze gegevens lopen parallel met het aantal vrouwen dat in de verschillende parlementen werd verkozen.

Voor het Brussels Hoofdstedelijk Parlement waren er zondag slechts 10% vrouwelijke lijsttrekkers tegenover 18.2% in 2004. Het aantal vrouwelijke verkozenen daalde daar ook lichtjes.

De 'vrouwvriendelijkheid' van partijen

Aan Vlaamse kant hebben, met uitzondering van Groen!, alle partijen een hoger aantal vrouwelijke verkozenen dan in 2004, toen het schommelde tussen 27% (VB) en 39% (SP.a-Spirit).

Bij SP.a is meer dan de helft van de verkozenen, namelijk 52%, een vrouw. Ook in 2004 was dit de partij waar de meeste vrouwen werden verkozen. Bij Open VLD en CD&V zijn 43% van de verkozenen vrouwen. Daarmee doen ze het ongeveer 10 procentpunten beter dan in 2004 (34% vrouwelijke verkozenen bij Open VLD en 33% vrouwelijke verkozenen bij het kartel CD&V-N-VA). N-VA heeft een iets lagere score (39%), gevolgd door Groen! (33%) en tenslotte VB (31%). Afgelopen zondag scoorde LDD met 22% het slechtste wat betreft het aantal vrouwelijke verkozenen.

Aan Franstalige kant stijgt het aantal verkozen vrouwen bij alle partijen. De meest 'vrouwvriendelijke' partij is de MR met 50% vrouwelijke verkozenen, d.i. een stijging van zes procentpunten ten opzichte van 2004. De toename van het aantal vrouwelijke verkozenen is bij cdH en Ecolo verhoudingsgewijs echter groter: bij cdH stijgt het aantal vrouwelijke verkozenen van 24% naar 33%; bij Ecolo van 36% naar 46%. In het geval van cdH betekent dit dat vrouwen op verkiesbare plaatsen stonden en zich konden handhaven; in het geval van Ecolo dat vrouwen mee hebben geprofiteerd van de goede scores. Bij de PS neemt het aantal verkozen vrouwen toe van 28% in 2004 naar 33% afgelopen zondag.

De beide kanten van de taalgrens begint de pariteit op de lijsten zich dus te vertalen in een hoger aantal verkozen vrouwen. Interessant is dat vrouwen ook standhouden waar partijen erop achteruit gaan. In het verleden was dat niet het geval.

De aantallen kunnen nog veranderen

Naar aanleiding van de eedafleggingen doen er zich vaak veranderingen voor in de 'brutoresultaten' van de verkiezingen. Sommige verkozenen kiezen er immers voor om niet zelf te zetelen, maar zich te laten vervangen door opvolgers. De verhouding van vrouwen en mannen in de verschillende parlementen kan dus nog lichtjes evolueren. Het is belangrijk erover te waken dat door dit spel van opvolgingen vrouwen niet opnieuw uit beeld verdwijnen. Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen hoopt eveneens dat de partijen bij het samenstellen van de regeringen zullen streven naar een evenwichtige vertegenwoordiging van vrouwen en mannen.

Diepgaande genderanalyse van de resultaten van de regionale en Europese verkiezingen

Bovenstaande data maken deel uit van een onderzoeksproject in opdracht van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen. De komende maanden bestuderen Petra Meier, Peter Thijssen en Sandra Sliwa (Departement Politieke Wetenschappen, Universiteit Antwerpen) in detail de factoren die de kansen op verkiezing van vrouwen verklaren. In het onderzoek staat een evaluatie van de quotawet centraal. De volledige resultaten zullen begin 2010 beschikbaar zijn.